

333

31 mei 2026

Wat postkaarten vertellen

*Marie ik woon nu in Calmpthout
 dicht bij Wildert - mijn adres is
 Chateau des Chenaies. verder nieuws
 zal ik U dan wel laten weten
 als U mij geantwoord hebt
 mijne Beste Groeten
 Dina Van Velthoven*

De postkaart waarop Dina dit bericht schreef, is genomen vanuit de Molenstraat met zicht op de **Sint-Jacobskapel**. De postkaart van fotograaf Hoelen dateert uit 1909. De kapel is gebouwd in 1514 en na oorlogsschade en verwaarlozing in 1957 afgebroken.

Het **Château des Chênaies** waarover Dina het heeft, was het prachtige kasteel dat aan "De Greef" stond. Charles Moons liet het kasteel in 1887 bouwen. Het was echter Paul Donnet die het kasteel later liet verbouwen tot het zijn majestueuze uitstraling kreeg.

Het domein en het kasteel werden begin jaren '70 verkocht en verkaveld. Het kasteel werd later een ruïne en is begin 1980 afgebroken.

Dina Van Velthoven was waarschijnlijk een hulp in het huishouden van de familie Donnet.

Heide[VERTELT]

**Opnieuw een wandelzoektocht
 Van 4 juli 2026 en 13 september 2026.
 1000 euro aan prijzen!
 Meer info volgt de komende weken!**

E.H. Placied (Pieter Arseen) Paeleman, de Witheer van Nieuwmoer

Wie aan de geschiedenis van de parochie van Nieuwmoer denkt, kan niet om de figuur van Pastoor Paeleman heen. Maar liefst 32 jaar lang, van 1936 tot 1968, droeg deze norbertijn de ziel van de Nieuwmoerse gemeenschap op zijn schouders. Hij loodste zijn parochianen door de donkere jaren van de Tweede Wereldoorlog en gaf mede vorm aan de naoorlogse opbouw van het dorp.

Van de Rupelstreek naar de Noorderkempen

Arseen Paeleman werd op 20 oktober 1898 geboren in het steenbakkersdorp Boom. Toch lag zijn roeping niet in de Rupelstreek, maar achter de muren van de Abdij van Tongerlo. Als jonge twintiger trad hij toe tot de orde van de premonstratenzers (norbertijnen), waar hij bij zijn inkleding de kloosternaam **Placidus** (in de volksmond Placied) aannam.

De Abdij van Tongerlo had van oudsher een sterke band met de Noorderkempen. Waar de omliggende parochies na de Franse Revolutie vaak overgingen naar seculiere priesters van het bisdom, bleef Nieuwmoer trouw aan de 'Witheeren'. Toen de parochie in 1936 een nieuwe herder nodig had, viel de keuze op de toen 38-jarige pater Placidus.

Placied (Pieter Arseen) Paeleman

Oorlog en wederopbouw

De aanstelling van Pastoor Paeleman in 1936 luidde een bewogen periode in. Nauwelijks vier jaar na zijn aantreden brak de Tweede Wereldoorlog uit. De bezetting bracht ook in Nieuwmoer angst, schaarste en spanningen met zich mee. Als dorpsherder was Paeleman in deze jaren niet alleen een geestelijk leider, maar ook een moreel kompas en een steunpilaar voor gezinnen in nood.

Na de bevrijding begon de periode van de grote heropbouw. Pastoor Paeleman bleek een man van zijn gemeenschap te zijn. Hij was bezorgd om het behoud van het lokale erfgoed en de dorpsidentiteit. Zo stond hij erom bekend historici en de lokale Oudheidkundige Kring met open armen te ontvangen; hij stelde de rijke, oude parochie-archieven gretig open om de geschiedenis van Nieuwmoer te laten documenteren.

Een gerespecteerd dorpsfiguur

In de jaren 50 was de norbertijn een vaste waarde in het straatbeeld en het verenigingsleven. Of het nu ging om de dekenale vergaderingen met de pastoors uit Essen en Kalmthout, of om grote dorpsgebeurtenissen: Paeleman was erbij. Een memorabel moment was de plechtige inhuldiging van de gedenksteen voor de bekende Nieuwmoerse ontdekkingsreiziger Kapitein Jeroom Becker in oktober 1950, waar de pastoor de honneurs waarnam.

Parochianen herinnerden hem als een kranige, plichtsgetrouwe man die vasthield aan de tradities van zijn orde, maar tegelijkertijd dicht bij de gewone stond.

Het afscheid van Nieuwmoer

In 1968, na exact 32 jaar onafgebroken dienst en op de gezegende leeftijd van 70 jaar, ging Pastoor Paeleman met pensioen. Hij droeg de fakkel over en verliet de parochie die hij decennialang had zien groeien en veranderen.

Placied Arseen Paeleman genoot nadien van een lang pensioen. Hij overleed op 3 februari 1992 in Wiekevorst, op de leeftijd van 93 jaar. Met zijn heengaan sloot een belangrijk hoofdstuk in de geschiedenis van Nieuwmoer: hij was een van de markantste norbertijnen die het dorp ooit heeft gekend.

Krantenartikel uit het Nieuwsblad van 24 december 1936 over de inhuldiging

Dinsdag l.l. werd Z. E. H. Paeleman der Norbertijnerabdij van Tongerlo, plechtig en onder overgroot belangstelling, aangesteld tot Pastoor op het goede vriendelijke plaatsje Nieuwmoer (Kalmthout). Z. E. H. Paeleman, voorheen onderpastoor te Tongerlo, werd tot zijn nieuw ambt geroepen door Z. Em. Kard. Van Roey, op 12 Dec. l.l. in vervanging van Z. E. H. Dr. J. Van Dregt o. praem, die een professoraat zal vervullen aan de Abdij te Tongerlo.

Overhandiging van de sleutels van de kerk

Nieuwmoer in feest! Vlaggen wapperen aan de huisgevels, groen en bloemen sieren de straat. Luider en uitbundiger manifesteert zich de feestvreugde in de dorpsstraat; van alle huisgevels waaiert traag en plechtig de feestvlag! Eene gansch-bijzondere vreugde van de grootsche eerepost uit groen dennenloof, waarin de helle kleuren zitten te juichen van de groote, papieren feestbloemen. De talrijke uit groen dennenloof, waarin de helle kleuren zitten te juichen van de groote papieren feestbloemen. De talrijke kleurvlaggetjes klapperend van pure blijdschap om het geheimzinnig vreugdeliedje van den suizelwind. Groen en bloemen, opschriften, vaantjes en chromo's!

Daar is de auto! E. H. Paeleman stapt uit en wordt hartelijk en uitbundig toegejuicht door zijn nieuwe parochianen. Honderden hebben even hun dagtaak ontvlucht om E. H. Paeleman te verwelkomen. Oud en jong, Kajotters, Boerenjeugd, de mannen van de Fanfare, B.J.B.-ers, enz. Met Z. E. H. Paeleman is zijn aansteller Z. E. H. J. Raeymaekers, pastoor-deken van Esschen, en verder de getuigen: Z. E. H. Kan. Wendelen, prior der Abdij van Tongerlo en Z. E. H. Kan. Oste o. praem, pastoor te Tongerlo. Onder de velen bemerken we nog: Z. E. H. Verheyen, pastoor te Wuustwezel; Z. E. H. Schoeters, pastoor te Wildert; Z. E. H. Soons, pastoor te Kalmthoutschen-Hoek; Z. E. H. Colens, pastoor te Achterbroek; Z. E. H. Pereaer, pastoor te Kalmthout-Heide; Z. E. H. Nelen, pastoor te Brecht; Z. E. H. Van Roey, bestuurder van het Sint-Michielsgesticht te Esschen; Z. E. H. Prof. (Wildert); E. P. Ottevaere, C. SS. R.; E. H. Prof. Van Ael; E. H. De Decker (Esschen); E. H. Eelen (Kalmthout); E. H. Jeuntjes, kapelaan van Sterbosch (Wuustwezel); de h. Dr. Zamani, burgemeester van Kalmthout; de h. Sterkens, notaris te Tongerlo; de h. De Schepper (Esschen); de h. Baeten, bestuurder der Melkinrichting Ste Lucia te Nieuwmoer; de h. Van den Eeckhout, schoolhoofd aldaar; de h. Van der Mast, onderwijzer enz., enz.

Nabij de kerk wordt Z. E. H. Paeleman begroet door de uitvoering van een meerstemmig « Welkom » van het Ste-Lucia-zangkoor. Komt dan het lieve, kleine meisje in haar bloesemwit kleedje aan Z. E. H. Pastoor

de sleutels van het kerkgebouw aanbieden. Haar stemmetje klinkt zeer klaar op in deze wondere stilte en E. H. Paeleman neemt de sleutels van het vlam-roode kussen: zichtbaar ontroert. Het « Veni Creator » wandelt langs de hoge gewelven van het stemmige, Renaissance-hertje.

Z. E. H. Deken Raeymaekers geeft, van op de altaartrappen, lezing aan het officieel aanstellingsdokument. Daarna wordt Z. E. H. Paelemans, volgens het gebruikelijk ceremonieel, naar altaar, doopkapel, bichtstoel en kansel geleid. Z. E. H. Deken Raeymaekers houdt vervolgens een treffende kanselrede met als thema : Benedictus qui venit! Gezegend, gij, die tot ons komt in Naam des Heeren! Simpele, rustige woorden van welkom en toelichting bij deze plechtigheid, die ingang vonden bij het devote auditorium. De heerlijke dank-jubel van het « Te Deum » uitgevoerd volgens het Norbertijner Missaal en een Maria-hymne, sloten deze heuglijke plechtigheid, welke welhaast door unaniem de gansche bevolking werd bijgewoond!

Vervolgens had een hartelijke ontvangst plaats in de zaal Ste-Lucia waar, benevens de reeds genoemde personaliteiten, ook de bestuurders van de parochiale werken en organisaties aanwezig waren. Gelegenheids-toespraken werden gehouden door: Z. E. H. Deken Raeymaekers; Z. E. H. Kan. Oste; Z. E. H. Kan. Wendelen, prior; De h. Voorzitter van de Kerkfabriek; de h. Dr Zaman, burgemeester, de h. Baeten en verder de respectievelijke voorzitter van B. J. B.; Sint-Vincentius genootschap, Boerinnenjeugd, enz. Z. E. H. Verheyen, pastoor te Wuustwezel, sprak in naam van de Conferie der EE. HH. Geestelijken uit de Dekenij; maar hoogst interesseert was de h. Van den Eeckhout die lezing gaf van eenige welkomsbriefjes, opgesteld door de jongste schoolgangertjes aan het adres van E. H. Pastoor Paeleman.

*Vernielde kerk van Nieuwmoer,
Foto verschenen in de Zondagsvriend van 9 november 1944*

Tenslotte sprak Z. E. H. Paeleman in doorvoelde, hartelijke bewoordingen zijn dank en ontroering uit. Later op den avond bracht de fanfare « De Heidebloem » een serenade aan den nieuwen Herder. Hartelijk welkom, E. H. Pastoor! De Heer geve U een lang en vruchtbaar apostolaat in ons midden! Het transparrant in de kerk, de roode letters op witte grond, wordt ons gebed op dit laatste uur van het feest: Dat 's Heeren genade altijd over uw werk neerdauwe, uw werk dat het heil van onze zielen bevordert!

(Bijdrage van Wim Kuyps)

We leren een extra woord kennen!

In ons vorig nummer spraken wij over het woord “vakantiespleen” en waren gelijktijdig van mening dat het over een typefout ging. We hadden misschien vorige keer wat meer moeten zoeken! Enkele lezers wezen ons op het feit dat “*spleen*” nog altijd een gangbaar Nederlands woord is. Na reacties van enkele van onze lezers stelden wij de vraag ook eens aan Chatgpt!

Ken jij het woord “vakantiespleen”?

Ja — “vakantiespleen” is een bestaand Nederlands woord, al is het vrij informeel en niet super algemeen. Het betekent meestal een wat melancholisch, leeg of weemoedig gevoel rond vakanties. Dat kan twee richtingen uitgaan:

na de vakantie: het bekende “terug-naar-het-gewone-leven”-gevoel

(“Ik heb last van vakantiespleen sinds ik terug ben uit Italië.”)

tijdens een vakantie: een onverwacht gevoel van verveling, leegte of melancholie terwijl je eigenlijk zou moeten genieten.

Het tweede deel, “**spleen**”, komt uit het Frans/Engels en betekent zoiets als zwaarmoedigheid, melancholie of neerslachtigheid. Het woord werd bekend in de literatuur, onder meer bij Charles Baudelaire. Dus “vakantiespleen” = vakantie + melancholische loomheid/weemoed.

Het is dat dus wat May Dale bedoelde wanneer ze daarnaar verwees in haar advertentie die we vorige week publiceerde.

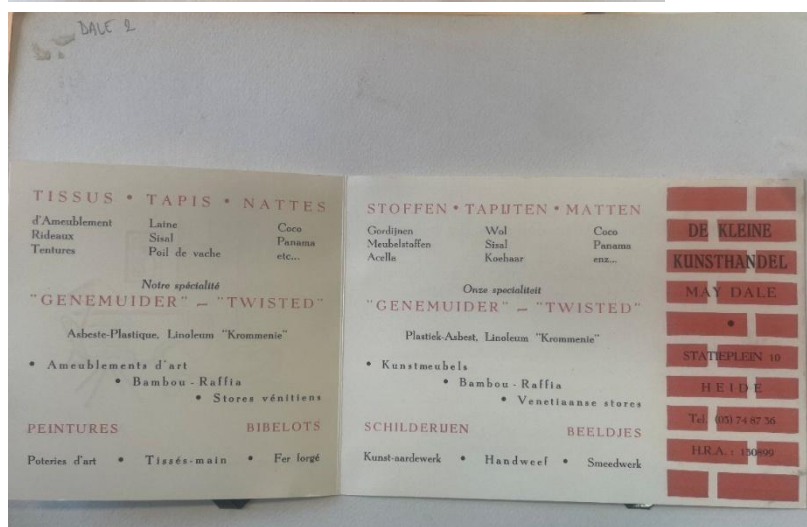
Of zoals een lezer ons schreef: Vakantiespleen bestaat wel degelijk als substantief hoor ... Spleen is al lang vervangen door het woord blues (Engels bekt beter zeker?) Vakantiespleen is niks minder dan vakantieblues, dus geen tikfout. Gaston was de ideale lolbroek om die blues van tafel te vegen, uitstekende keuze van May Dale om hem te programmeren, ja, ja!

Soepkiekens te koop en een kunsthandel op het Heidestatieplein!

We schreven al over het Jazz-café “Open haard”, maar met twee mooie foto’s, die we via onze lezer

Maarten Schuermans in ons bezit kregen, kunnen we vaststellen dat er naast het café nog wel wat anders te koop was op het Heidestatieplein. Op de eerste foto zien we naast het café de advertentie “braad/soepkiekens”, op de twee foto is er dan weer een kunsthandel in hetzelfde pand naast het café. Over deze kunsthandel hebben we wat meer informatie.

Eigenlijk noemde de zaak “de kleine kunsthandel”, net als het café uitgebaat door May Dale.

Als we echter bekijken wat je er allemaal kon kopen dan is het woord “kleine” toch wel wat te bescheiden gekozen!

Naast haar Jazz-café had May Dale dus nog andere bezigheden! We mogen zeker spreken van een ondernemende dame!

Ornamenten van “Huis Dens” in “Het Hemelrijk”

Onze lezer Bob Autrique stuurde ons een interessant weetje uit de grootstad met een link naar Essen, maar ook onze gemeente kwam hierbij in beeld!

Het gaat over de ornamenten van het “Huis Dens”, een pand dat in 1545 gebouwd werd op de Wapper in Antwerpen en in 1972 samen met 28 andere gebouwen werd gesloopt. Er waren in 1966 plannen om een snelweg aan te leggen naar Turnhout. Deze zou starten aan de Meir, de drukste winkelas van ’t stad. In Antwerpen stond het Huis Dens ook bekend als het “Geleyhuis”. Bij de afbraak werden de restanten van de classicistische gevel bewaard. In een krantenartikel uit die tijd lezen we dat ze bewaard werden in een tuin in Kalmthout. Er waren in 1999 immers plannen om het gebouw terug op te richten en de ornamenten bij de heropbouw terug te gebruiken. Deze heropbouw kaderde in de heraanleg van de hele as tussen de Oude Vaartplaats het Theaterplein en de Wapper, maar het “Huis Dens” werd nooit heropgebouwd.

Doorheen de jaren had het “huis Dens”, wel wat wijzigingen ondergaan. In 1779 werd het een eerste keer grondig verbouwd. In 1990 werd het een kantoorgebouw en deed het dienst voor een scheepvaartfirma, tot het in 1972 werd gesloopt.

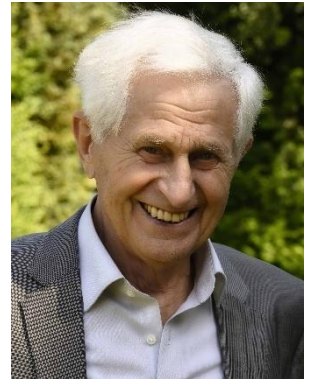
Ondertussen is duidelijk dat de ornamenten van dit herenhuis zich nog altijd bevinden op

het terrein van de familie De Belder, in het domein *"Het Hemelrijk"* in Essen, zoals blijkt uit de bijgaande foto.

Verder gaande op het krantenartikel van destijds, waarin werd gesteld dat de ornamenten bewaard werden in een tuin in Kalmthout, moeten we ervanuit gaan dat deze mogelijk na afbraak in 1972 in het Arboretum in Kalmthout terecht kwamen. Op dat ogenblik woonde daar de familie De Belder. Pas later trokken zij naar het domein *"Het Hemelrijk"* in Essen, en mogelijk verhuisde ook de ornamenten mee naar daar. Wat de link was van de familie De Belder met het gebouw, of met de stad Antwerpen, voor deze bewaring, is niet duidelijk. Evenmin met welke bedoeling deze ornamenten daar nu nog worden bewaard.

Overlijdens

Op 22 mei overleed in het ZAS Joostens in Zoersel Herman Stevens. Herman werd geboren in Kalmthout op 1 juni 1937, hij was gehuwd met Martha Smeulders en was vader van dochter Inge. Vele jaren woonde Herman in de Max Temmermanlaan in de schaduw van de school Sint Jozef. Na een voetbalcarrière bij Kalmthout SK, en later als doelman van Heibos, ontpopte Herman zich als een vervend fietser. Zo was hij één van de stichters van de Wielertoeristenclub *"Heidestoempers"*. Van Herman werd gisteren afscheid genomen in het uitvaartcentrum Hofmans op de Kapellensteenweg. Hij rust in vrede.

In Coda in Wuustwezel overleed op 28 mei Leo Orban. Leo werd geboren in Borgerhout op 24 maart 1942. Hij was de echtgenote van Danielle Schijn. Leo was in Kalmthout vooral gekend als voormalig onderwijzer aan de lagere school Kadrie. Na zijn actieve loopbaan zette hij zich in voor de Oudheidkundige kring, Cultuursmakers Kalmthout en de VZW Synagoge. Hij was ook lid van het koor Aidomen en het Sint Ceciliakoor. Van Leo wordt zaterdag 6 juni afscheid genomen in de O.L.Vrouwekerk in Kalmthout-centrum. Hij rust in vrede.

Op 26 mei overleed Martine Prenen. Zij werd geboren in Wilrijk op 25 februari 1964. De voormalige TV-presentatrice woonde vele jaren in Kalmthout in de omgeving van de Heikantstraat waar ze genoot van de landelijke omgeving. Martine was kortelings zwaar ziek geworden en zij overleed deze week aan de gevolgen ervan. Zij rust in vrede.

Het modernisme tijdens het interbellum 1920 – 1940

Na het einde van WO I (1918) brak er een periode aan van wederopbouw.

Het modernisme in de architectuur tijdens het interbellum ontstond tussen 1918 en 1939 als reactie op de maatschappelijke veranderingen na de Eerste Wereldoorlog. Architecten wilden breken met historische stijlen en zochten naar een rationele, functionele en toekomstgerichte bouwkunst.

Centraal stond het idee *"vorm volgt functie"*. Gebouwen moesten niet langer versierd worden met overbodige ornamenten, maar eerlijk tonen waarvoor ze dienden. Nieuwe materialen zoals gewapend beton, staal en glas maakten grotere overspanningen, platte daken, open plattegronden en brede vensterstroken mogelijk.

Belangrijke kenmerken zijn strakke geometrische volumes, asymmetrie, witte of sobere gevels, veel licht en lucht, platte daken, vrije plattegronden en een sterke nadruk op hygiëne, efficiëntie en betaalbaarheid. Vooral woningbouw werd belangrijk, omdat er na de oorlog grote sociale woningnoden waren.

Internationaal speelden bewegingen zoals Bauhaus, De Stijl en de Internationale Stijl een grote rol. Architecten ontwikkelden nieuwe ideeën over wonen, werken en bouwen. Le Corbusier formuleerde bijvoorbeeld zijn vijf punten van de moderne architectuur: pilotis, daktuin, vrije plattegrond, horizontale vensters en vrije gevel.

Het modernisme had ook een sociale ambitie. Architectuur moest bijdragen aan een betere samenleving: gezonde woningen, efficiënte steden en collectieve voorzieningen. Toch kreeg het modernisme kritiek omdat het soms als kil, theoretisch of te weinig menselijk werd ervaren.

Na 20 tegeltjes werken we ook met een aangepast tegeltje 1920 - 1940

Vanaf volgende week in nummer 334 van Heide Vertelt

Eerbetoon aan oud Heidenaar!

In Ranst (Broechem) werd zopas een nieuw observatorium geopend met als naam het *“Eric Elst observatorium”*. Voor ons in Heide is Eric geen onbekende. De in 2022 overleden astronoom bracht zijn jeugd door in Heide.

Dr. Eric Walter Elst werd geboren op 30 november 1936. Hij woonde vanaf dan in de Leopoldstraat. Hij was de zoon van de organist van de kerk van Heide. Hij ging in Heide naar de lagere school en later naar het atheneum in Kapellen. Vanaf 1968 was hij verbonden met de Koninklijke sterrenwacht. Hij specialiseerde zich al vlug, zijn passie was asteroïden. Deze passie zou zijn verdere loopbaan domineren. Toen hij in 2001 met pensioen ging had hij heel wat nieuwe asteroïden ontdekt

Bij Eric Elst ging het er nog volledig ambachtelijk aan toe. En zo is hij met 3760 ontdekte asteroïden – een aantal dat nog wat zal toenemen in de toekomst – de wereldwijde recordhouder van het grootst aantal ontdekte asteroïden door een individuele persoon. En tussen al die hemellichamen zweeft ook de komeet *“7968 Elst-Pizarro”*, genoemd naar astronoom Eric Elst, het is één van de 3.760 planetoïden die deze wijkgenoot ontdekte. Hij zocht ze op door foto's te maken met telescopen en door dan nachtenlang die foto's na te speuren met de loep. Hij gaf de ontdekte planetoïden ook namen van bekende Vlamingen zoals Paul van Ostaijen, Kim Clijsters of Eddy Wally.

Het nieuwe observatorium dat nu zijn naam draagt is een waarnemingssite van de volkssterrenwacht Urania. In de koepel is nu de telescoopbuis van Eric Elst geïnstalleerd, zijn werd aan Urania geschonken door de weduwe en de dochters van Eric.

Het WK op groot scherm, ook in Kalmthout!

**TITAN CARGO
PRESENTS**

**MARKTPLEIN
KALMTHOUT**

**TOEGANG
GRATIS**

**Kalmthout
Americana
WK2026**

21.00 uur (deuren: 18.00 uur)
Maandag 15 juni
België - Egypte

21.00 uur (deuren: 18.00 uur)
Zondag 21 juni
België - Iran
**TITAN
SOCCER
DAY**

18.00 uur
Vrijdag 26 juni
10 Jaar DJ Wafels
Discobaar A Moeder
Club

10.00 uur
Zondag 28 juni
XL Wielercafé
Uitzending wielervedstrijd
► Met bewaakte fietsenparking
**AERTS
ACTION BIKE
DAY**

Uit de oude doos!

Deze week een foto van “de lijnvisser” na een viering op het gemeentehuis in 1950.

Ongetwijfeld zullen er lezers zijn die een aantal mensen op de foto herkennen.

Wij merken in elk geval in het midden toenmalig burgemeester Fernand Brughmans met rechts naast hem Frans (Sooi) Dictus. Naast beroepsrenner in zijn jonge jaren was hij ook langere tijd de voorzitter van deze club.

Heide vertelt is een uitgave van
de VZW Heide vertelt.
Redactie: Heidestatiestraat 58/1
2920 Kalmthout
0477/22.24.81
www.heidevertelt.be

